

Beden Eğitimi, Beden Eğitimi Öğretmeni, Spor Eğitimi Kavramlarına Yönelik: Bir Meta-Sentez Betimleme*

Esra ÇELİK¹, Bekir Barış CİHAN²

¹Yozgat Bozok Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. <https://orcid.org/0000-0002-2620-0436>

²Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-3107-3849>

To cite this article/ Atıf için:

Çelik, E., ve Cihan, B. B. (2024). Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi kavramlarına yönelik: Bir meta-sentez betimleme. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 164-176.

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki okulları dikkate alınarak, beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi kavramlarına ilişkin mevcut durumu, yapılan araştırma sonuçlarından yola çıkarak, meta-sentez yöntemi ile ortaya koymaktır. Nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiş yüksek lisans ve doktora tezleri, dahil edilme ve hariç tutulma işlemleri eşliğinde taranmış ve sonuçta 91 yüksek lisans ve doktora çalışması ve 96 makale araştırma kapsamına alınmıştır. Bu tezlerde ulaşılan bulgular, meta-sentez araştırma yönteminin içerdiği aşamalar çerçevesinde analiz ve sentez süreçlerinden geçirilerek, belirlenen temalar eşliğinde meta sentez çalışması gerçekleştirilmiştir. Sosyoloji araştırmalar, psikoloji, spor tarihi, sorunlar teması değerler eğitimi, temaları incelenmiştir. Çalışmanın literature katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Öğretmen, Meta-Sentez

Towards The Concepts of Physical Education, Physical Education Teacher, Sports Education: A Meta-Synthesis Description

Abstract

The aim of this research is to reveal the current situation regarding the concepts of physical education, physical education teacher and sports education, considering the schools in Turkey, using the meta-synthesis method, based on the research results. Master's and doctoral theses using quantitative and qualitative research methods were scanned with inclusion and exclusion procedures, and as a result, 91 master's and doctoral studies and 96 articles were included in the scope of the research. The findings obtained in these theses were subjected to analysis and synthesis processes within the framework of the stages included in the meta-synthesis research method, and a meta-synthesis study was carried out in line with the determined themes. Sociology research, psychology, sports history, problems theme. Values education and its themes were examined. It is thought that the study will contribute to the literature.

Keywords: Physical Education, Teacher, Meta-Synthesis

* Bu araştırma; Yozgat Bozok Üniversitesi, Lisans Üstü Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalında Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN danışmanlığında yürütülen Esra ÇELİK'in "Beden Eğitimi, Beden Eğitimi Öğretmeni, Spor Eğitimi Kavramlarına Yönelik: Bir Meta-Sentez Betimleme" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Spor, insanlık tarihi ile birlikte varlığını hissettirmiş, birçok alanda hızlı bir değişime girmiş ve kendisiyle birlikte birçok alana da değişim yaşatmıştır (Yıldırım, Araç Ilgar ve Uslu, 2018). Kişinin iradesini ve kendine olan güvenini arttıran spor, kişiye yapıcılık, üretkenlik ve sağlam bir irade ile beraber kendine güveni aşılayarak bedensel sağlamlığın haricinde sağlam bir kişilik gelişimini de sağlar (Selçuk ve Aydos, 1998). Bu sebeplerden dolayı spor bilinci ve spora katılım gün geçtikçe artmakta, spora katılım gerek kendi fiziksel uygunluğumuz gerekse bu etkilerden kendimizin ve gençlerimizin korunması açısından daha mecbur hale gelmektedir. Sporun sosyalleşme üzerine etkisi hakkında Karaç Öcal (2019) yapmış olduğu çalışmada sosyal grupların sporcuların kendilerini kötü hissetmelerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Spor kişilerin hem ruhsal gelişimini sağlar hem de ruhsal gelişimini sağlarken kendine güven duygusu oluşturur. Ayrıca spor insanların psikolojik yönden hayata hazırlanmasını sağlayan en etkili faaliyet biçimidir. Sırgancı ve ark., (2019) bireylerin spor faaliyetleri esnasında psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin yüksek olmasının spora bağlılık düzeyini artıracak yönünde görüş belirtmiştir. İnan ve ark. (2019) spor faaliyetlerine katılan bireylerin sosyal kaygısını ve beraberinde getirdiği olumsuz etkilerde bir azalma olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sporun eğitim üzerine etkilerinde önemli boyutta olduğu söylenebilir.

Bir toplumun geleceğini doğrudan belirleyen eğitim sisteminin en önemli ayağını oluşturan öğretmenlerdir. Eğitim kurumlarındaki eğitim sürecini planlayan, uygulayan ve değerlendiren öğretici ve eğitmen, eğitim sisteminin en temel unsurudur. Eğitim mevcut bilgi-birikim, beceri ve deneyimin yeni nesillere aktarılmasını, bireylerin zihinsel gelişimini sağlamayı, kültürel mirasın genç kuşaklara aktarılmasını, eleştirel ve bağımsız düşünen bireylerin; etkin, katılımcı yurttaşların; nitelikli insan gücünün yetiştirilmesini amaçlar (Kılbaş, 2003). Bu doğrultuda araştırmamız beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi kavramlarının meta-sentez betimleme ile ortaya koymaktır. Öğretmenlerden beklenen sadece kendi alanlarında uzman olmaları değil, olguları olayları ve dünyayı alakadar eden problemleri görmesi ve bunlara çözüm üretmesi ve içinde buldukları mevcut toplumları bu hususlarda olumlu yönlendirebilmesi gerekmektedir (Şişman, 1999).

Öğretmenlik mesleği genel olarak çok boyutlu olarak bir meslek olarak kabul görmektedir. Meslek sosyal, toplumsal, teknolojik ve ekonomik yapıya lüzum duyulduğu için ortaya çıkmıştır. Meslek geri kalmış toplumlarda aile içinde devreder, az gelişmiş toplumların içinde usta-çırak ilişkisiyle öğrenilir, gelişmiş toplumlarda ise örgün ve yaygın eğitimle kazanılır ve gelişmiş toplumlarda belirli sertifika isteyen profesyonel bir çaba özelliği kazanır. Bu örgü öğretmenlik için de aynı şekildedir. Öğretmenlik alanında uzmanlaşmış ve o alan ile ilgili formasyon gerektiren bir meslek olarak tanımlanırken, meslek ise geçim kaynağı için ve hayatı idame ettirmek adına yapılan çalışmadır.

Cumhuriyet Dönemi tarihine baktığımızda, İdman Cemiyetleri Vakfının kurulması ile birlikte spor alanında çeşitli faaliyetler yürütülmüştür. Bu dönemde, öğretmen adaylarının beden eğitimi ve spor alanında kendilerini geliştirmesi için yurt dışında eğitimlere gönderildiği bilinmektedir. Günümüzde kullandığımız spor tanımı anayasamıza girmiş ve beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Aşçı ve diğ., 2011).

1923 yılında Ali Sami Yen başkanlığında Türkiye İdman Cemiyetleri Vakfı resmen kurulmuş, 1924 yılında olimpiyatlara katılmak amacıyla Uluslararası Olimpiyat Komitesine başvuru yapılmış ve ülkemiz ilk defa 1924 Paris Olimpiyatlarına katılmıştır (Özçelik, 2007).

1932 yılında Yüksek Beden Eğitimi Terbiyesi Mektebi'nin açılacağı gazeteler aracılığı ile vatandaşlara duyurulmuş ve 31 Aralık 1932 tarihinde Gazi Terbiye Enstitüsü bünyesinde Beden Eğitimi Şubesi kurulmuştur (Ceyhan, 2004).

1935 yılında atletizm, boks, bisiklet, futbol, güreş, eskrim ve denizcilik gibi spor dallarının federasyonları ve 1938 yılında da Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün kurulmasına onay veren kanun ile birlikte ülkemiz gençlerinin sportif faaliyetlere katılmaları ve serbest zamanlarında beden eğitimine önem vermeleri zorunlu hale getirilmiştir. Bu zorunluluk çerçevesinde 12-45 yaş aralığında olan erkekler ve 12-30 yaş aralığında olan kadınlar için her gün en az 4 saat olmak şartıyla sportif faaliyetlerin yapılması zorunlu hale getirilmiştir. Kurulan bu müdürlük 1942 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve 1960 yılında da Başbakanlığa bağlanmıştır (Çitil, 2021).

1970 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı kurularak bu bakanlığa bağlı olarak 1972 yılında Okul Sporları Federasyonu kurulmuştur. 1982 yılında spor kavramı anayasaya girmiş ve günümüzde kullanılan tanımı ile ilk kez anayasada yer almıştır. 1983 yılında Gençlik ve spor bakanlığı kaldırılmış ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak çalışmalarına devam etmiştir (Aşçı ve ark., 2011).

1989 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığından tekrar ayrılarak Gençlik ve Spor Müdürlüğü olarak çalışmalarına devam etmiştir (Doğan, 2002). 2011 tarihinde ise Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak çalışmalarına devam etmesi kararlaştırılmış ve günümüzde de bakanlık olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu bilgiler ışığında çalışmada, beden eğitimi öğretmenleri ile ilgili yapılmış yaş, cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, sınıf, mezun olunan lise türü ve gelir düzeyi değişkenleri açısından farklılıkların ortaya konması amaç edinilmiştir. Beden eğitimi ve spor ile ilgili olan araştırmalar hakkında bilgilendirme çalışmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, araştırma bulgularını sentezlemek için nitel araştırma deseni olan “metasentez” araştırma yöntemi kullanılmıştır. Meta-sentez, çalışmaların sonuçlarını resmetmek için kullanılan sistematik bir karşılaştırma, sonuçların birleştirilmesi ile oluşturulan kuramlar, üst anlatılar, genellemeler ve yorumlayıcı dönüşümlerdir (Polat ve Ay, 2016).

Çalışma Grubu

“Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi” başlığı altında birçok araştırmacı tarafından gerçekleştirilen pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar genelde nicel ve nitel şeklindedir. Bu çalışmalar içerisinden belirlenip araştırmaya dâhil edilenlerin, belli başlıklar altında kategorize edilip yeniden yorumlanması ve değerlendirmesi nitel bir şekilde yapılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı anlayışla alakadar olarak nitel meta-sentez, tetkik edilmiş olgunun daha kapsamlı bir betimini ortaya çıkarmaktır (Tirmulak, 2007). Meta-sentez, belirli bir

alanda yapılan çalışmaların nitel bir düşünceyle değerlendirilip, başlıkların ve benzeşimlerin mukayese edilerek ele alınmasıdır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Meta-sentezin çözümleme temalarının oluşturulma merhalesi, tanımlanması en münakaşalı ve en çetin olanıdır zira araştırmacıların hüküm ve iç görülerine bağlıdır (Thomas ve Harden, 2008).

Verilerin Toplanması

Meta-sentez araştırma yöntemi çalışmasında kullanılacak çalışmalara; Yükseköğretim Akademik Arama, Google Akademik ve DergiPark Akademik veri tabanları kullanılarak ulaşılabilecektir. Verileri toplama sürecinde anahtar kelimeler kullanılarak araştırma yapılacaktır. Literatür incelenirken çalışmalarda konuyla ilişkili genelde “Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi” anahtar kelimelerinin kullanılacaktır. Yüksek lisans tezi, doktora tezi ve makaleler çalışmaya konulacaktır. Tekrarlanan tam metnine ulaşılamayan, yazar tarafından erişime kısıtlanan ve ölçek geliştirme çalışmaları araştırma dışında bırakılacaktır. Bu meta-sentez araştırma, 2012 – 2023 yılları arasında yayımlanmış çalışmalar üzerinden yapılacaktır. Veri toplamada aşamaları, PRISMA karar kriterleri doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Çalışmalar kontrol edilerek araştırmanın amacına ve temasına uygun çalışmaların betimsel özellikleri tablolar halinde sunulacaktır.

Verilerin Analizi

Meta-sentez araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada toplanan verilerin analizinin yapılması gerekmektedir. Analiz; herhangi bir konunun parçalara ayrılması, ayrılan parçaların yeniden tanımlanarak neticeye varma metodudur (<https://analiz.nedir.org/>). Meta-sentez, veri ya da birim analizi olarak nitel ve nicel çalışmaları bir arada kullanan nitel yöntem bilimdir (Bair, 1999). Bu bilgiler çerçevesinde bu araştırmanın analiz sürecine problemin durumu göz önünde tutularak Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi kavramı ile ilgili çalışmalar veri tabanlarından taranacaktır. Dâhil edilme ve hariç tutulma kıstasları temel alınarak ulaşılan çalışmalar araştırmaya alınacaktır. Araştırmaya dâhil edilen bu çalışmaların incelenmesi neticesinde Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, spor eğitimi ilgili çalışmalardan ulaşılan veriler tablolar halinde sunularak analiz edilecektir. Çalışmaların bulgularından ulaşılan veriler ile çıkarım ve yorumlamalar yapılarak meta-sentez araştırma neticesinde yeni bulgular elde edilecektir. Bu yolla üretilen sentez, araştırılan konunun genel yapısının ayrıntılı olarak anlaşılmasını ve geride kalan önceliklerinin öne çıkmasını sağlar (Au, 2007).

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilmiş bulgular araştırmanın alt problemlerine göre sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışmaların temalara göre dağılımı

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar
1. Tutum	Sosyal Beceri	M2, M33, T55, T7
	Mesleki	M12, M38, M91, M94, T22, T24, T28, T34
	Veli	M17, M44, T89
	Sınıf Öğretmenleri	M18, T70
	Motivasyon	M21, M92, T7, T31
	Derse Yönelik	M27, M28, M45, M64, T9, T21, T27
2. Sosyoloji	Metafor	M36, T71, T81
	Okula Yönelik	M39, T53
	Etik	M54
	Çok kültürlülük	M3, T62, T80
	Etik Davranışlar	M4, T68, T86, T90
	Örgütsel Bağlılık	M10, M13, T63
3. Fakülte ve Yüksekokul	Zaman Yönetimi	M23, M35, T3, T10, T20
	Problem Çözme Becerileri	M24, T11, T61
	Örgütsel Sinizm	M26, M93, T32
	Teknolojik Araç ve Gereçlerin Kullanımı	M32, T60
	Özgüven ve Öz yeterlik	M37, M46, T12, T17, T26, T69, T77, T85
	Liderlik	M42, M69, M95, T36
4. Psikoloji	Bloom Taksonomisi	M47, T72
	Covid-19	M57, M58, M67, M77, M80, M81, T39
	Dindarlık	T5
	Yetiştirme programları	M5, T45, T15
	Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine Katılımları	M34, M55
	Akademik Öz Düzenleme	M62, T19
5. Psikolojik İyilik	Öğretim Programları	T37, T52, T62
	Öz yeterlilik Algısı	T42, T46, T49, T56
	İş doyumu	M6, M8, M41, M60, T35, T48, T91
	Yaşam Biçimleri	M7, M61, T4
	Tükenmişlik	M11, M31, T6, T33
	Üstbilişsel	M14, M50, T1, T16
	Motivasyon	M16, T2, T50
	Sportmenlik Davranışlarının	M25, T25, T87
	Psikolojik İyi Oluş	M29, M49, T8
	Fiziksel Saygı Düzeyleri	M30, T18
	Nomofobi Düzeyleri	M48, T72, T82
	Duygusal Zekâ	M53, T13, T14
Empatik Eğilim	T23, T40	
Sürekli Kaygı	T41, T76	

5. Spor Tarihi	Atatürk Dönemi Rönesans'tan Aydınlanma 'ya Geçmişten Günümüze Beden Tasarımı	M9, T64, T73,T83 M59, T67, T75 M96
6. Sorunlar	Fiziksel Aktivite Egzersiz Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar Mesleki Yeterlilik Özel Alan Yeterlikleri Okul Öncesi ve İlkokul Dönemi Engellilerde Beden Eğitimi Uzaktan Eğitim Kazanımlar Öğretim Programları Metaverse Bilgi Düzeyi Sınıf Yönetimi Eğitim Yöneticiliği	M56 M15, M83 M19, M40, M43, M65, T29, T74 M20, M86, T47 M22, M84, M90 M51, M52, M73, T51 M68, M70, M71, M78, M82, M89, T33, T44, T57, T58, T59 M74,T65 M75, T79 M76, M85, M79, T78 M87,T84
7. Değerler Eğitimi	Spor Yolu İle Sportmenlik Davranışları Sosyalleşme Ders Yolu ile	M1, M72, M88, T43 M63, T54 M66, T88 T60, T66
Toplam		96 Makale 91 Tez

Tablo 1'e bakıldığında, dâhil edilme ölçütlerine uygun olan çalışmalar; konusu, genel amaçları ve varılan neticeleri doğrultusunda 7 ana tema ve 57 alt tema çerçevesinde kategorize edilmiştir. Oluşturulan bu temalar incelendiğinde; "Tutum" teması ile 34 çalışma, "Sosyoloji" teması ile 45 çalışma, "Fakülte ve Yüksekokul" teması ile 14 çalışma, "Psikoloji" teması ile 39 çalışma, "Spor Tarihi" teması ile 8 çalışma, "Sorunlar" teması ile 40 çalışma, "Değerler Eğitimi" teması ile 10 çalışma olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Aracı	N
Anket	17 Tez 13 Makale
Form –Test	18 Tez 15 Makale
İçerik Analizi	27 Tez 12 Makale
Ölçek	28 Tez 23 Makale
Nitel	11 Tez 23 Makale
Toplam	96 Makale 91 Tez

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda oldukça çeşitli veri toplama araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Araştırma yöntemi olarak en çok içerik analizi yöntemin kullanıldığından da hareketle en fazla ölçek veri toplama aracının kullanıldığı öne çıkmaktadır.

Tablo 3. Tutum kavramına yönelik araştırmalardan elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
Tutum	Sosyal Beceri	M2, M33, T55, T7	34
	Mesleki	M12, M38, M91, M94, T22, T24, T28, T34	
	Veli	M17, M44, T89	
	Sınıf Öğretmenleri	M18, T70	
	Motivasyon	M21, M92, T7, T31	
	Derse Yönelik	M27, M28, M45, M64, T9, T21, T27	
	Metafor	M36, T71, T81	
	Okula Yönelik	M39, T53	
	Etik	M54	
	Toplam		

Tablo 3 incelendiğinde, beden eğitimi kavramına yönelik; Sosyal Beceri, Mesleki, Veli, Sınıf Öğretmenleri, Motivasyon, Derse Yönelik, Metafor, Okula Yönelik, Etik temalarıyla değerlendirildiğinde beden eğitimi dersine yönelik tutumun yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4. Sosyoloji araştırmalardan elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
Sosyoloji	Çok kültürlülük	M3, T62, T80	45
	Etik Davranışlar	M4, T68, T86, T90	
	Örgütsel Bağlılık	M10, M13, T63	
	Zaman Yönetimi	M23, M35, T3, T10, T20	
	Problem Çözme Becerileri	M24, T11, T61	
	Örgütsel Sinizm	M26, M93, T32	
	Teknolojik Araç ve Gereçlerin Kullanımı	M32, T60	
	Özgüven ve Öz yeterlik	M37, M46, T12, T17, T26, T69, T77, T85	
	Liderlik	M42, M69, M95, T36	
	Bloom Taksonomisi	M47, T72	
	Covid-19	M57, M58, M67, M77, M80, M81, T39	
	Dindarlık	T5	

Tablo 4 incelendiğinde beden eğitimi dersinin sosyolojik yönü ortaya çıkmaktadır. Gündemde olduğu için Covid-19 vakası en çok araştırma yapılan kavram olarak görölmektedir.

Tablo 5. Fakülte ve yüksekökol araştırmalarından elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
Fakülte ve yüksekökol	Yetiştirme programları	M5, T45	13
	Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine Katılımları	M34, M55	
	Akademik Öz Düzenleme	M62, T19	
	Öğretim Programları	T37, T52, T62	
	Öz yeterlilik Algısı	T42, T46, T4, T56	
	Toplam		

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların tamamına yakınının niteliğinin fakülte ve yüksekökol ilişkili olduğuna inandıkları görölmektedir. Öz yeterlilik algısı en çok yapılan çalışma olarak bulunmuştur.

Tablo 6. Psikoloji temasına ait araştırmalardan elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
Psikoloji	İş doyumu	M6, M8, M41, M60, T35, T48, T91	39
	Yaşam Biçimleri	M7, M61, T4	
	Tükenmişlik	M11, M31, T6, T33	
	Üst bilişsel	M14, M50, T1, T16	
	Motivasyon	M16, T2, T50	
	Sportmenlik Davranışlarının	M25, T25, T87	
	Psikolojik İyi Oluş	M29, M49, T8	
	Fiziksel Saygı Düzeyleri	M30, T18	
	Nomofobi Düzeyleri	M48, T72, T82	
	Duygusal Zekâ	M53, T13, T14	
	Empatik Eğilim	T23, T40	
Sürekli Kaygı	T41, T76		
Toplam			39

Tablo 6 incelendiğinde, psikoloji teması ile birçok çalışmanın yapıldığı görülmüştür.

Tablo 7. Spor tarihi kavramına ait araştırmalardan elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
Spor Tarihi	Atatürk Dönemi	M9, T64, T73, T83	8
	Rönesans'tan Aydınlanma 'ya	M59, T67, T75	
	Geçmişten Günümüze Beden Tasarımı	M96	
Toplam			8

Tablo 7 incelendiğinde, günümüzde beden eğitimi dersinin geçmişten günümüze değişimin inceleyen çalışmalara ulaşılmıştır.

Tablo 8. Sorunlar temasına ait araştırmalardan elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
Sorunlar	Fiziksel Aktivite Egzersiz	M56	40
	Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar	M15, M83	
	Mesleki Yeterlilik	M19, M40, M43, M65, T29, T74	
	Özel Alan Yeterlikleri	M20, M86, T47	
	Okul Öncesi ve İlkokul Dönemi	M22, M84, M90	
	Engellilerde Beden Eğitimi	M51, M52, M73, T51	
	Uzaktan Eğitim	M68, M70, M71, M78, M82, M89, T33, T44, T57, T58, T59	
	Kazanımlar	M74, T65	
	Öğretim Programları	M75, T79	
	Metaverse Bilgi Düzeyi	M76, M85,	
	Sınıf Yönetimi	M79, T78	
	Eğitim Yöneticiliği	M87, T84	
	Toplam		

Tablo 8 incelendiğinde; beden eğitimi kavramı ile ilgili birçok tematik sorun ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda uzaktan eğitime geçiş ile birlikte yapılan araştırmalarda bu yöne doğru yönelmiştir.

Tablo 9. Değerler Eğitimine ait araştırmalardan elde edilen boyutların sınıflandırılması

Tema	Alt Temalar	Çalışmalar	N
	Spor Yolu İle	M1, M72, M88, T43	

Değerler Eğitimi	Sportmenlik Davranışları	M63, T54
	Sosyalleşme	M66, T88
	Ders Yolu ile	T60, T66
Toplam		10

Tablo 9 incelendiğinde; Milli, Eğitim Bakanlığının son yıllar da önem verdiği değerler eğitimi kavramına yönelik çalışmalara ulaşılmıştır. Spor yolu ile değerler eğitimi kazanımı en çok yapılan çalışma olarak görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada meta-sentez çalışmaya dâhil edilen araştırmalardan elde edilen bulgular, literatürdeki çalışmalardan da faydalanılarak yorumlanmış ve tartışılmıştır. Dâhil edilme ölçütlerine uygun olan çalışmalar; konusu, genel amaçları ve varılan neticeleri doğrultusunda 7 ana tema ve 57 alt tema çerçevesinde kategorize edilmiştir. Oluşturulan bu temalar incelendiğinde; “Tutum” teması ile 34 çalışma, “Sosyoloji” teması ile 45 çalışma, “Fakülte ve Yüksekokul” teması ile 14 çalışma, “Psikoloji” teması ile 39 çalışma, “Spor Tarihi” teması ile 8 çalışma, “Sorunlar” teması ile 40 çalışma, “Değerler Eğitimi” teması ile 10 çalışma olduğu görülmektedir.

Tutum teması ile ilgili çalışmalara baktığımızda, sosyal beceri, mesleki tutum, veli, sınıf öğretmenlerinin tutumu, motivasyon, derse yönelik tutum, bir metafor olarak tutum okula yönelik tutum ve etik olarak alt temalar oluşturulmuştur. Oral (2004) öğrenim gördükleri alanlara göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğunu rapor etmiştir. Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın (2010), Eş (2010) ve Abbasoğlu (2011) araştırmaları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Çakır (2005), Baykara-Pehlivan (2008), Çapri ve Çelikkaleli (2008), Çiçek-Sağlam (2008), Akkaya (2009) ve Pehlivan (2010) araştırmalarında kadın öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Yapılan çalışmalarda beden eğitimi dersine yönelik tutum ile özyeterlikleri, öz güven, mesleki doyum ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz.

Sosyoloji teması ile ilgili çalışmalara baktığımızda. çok kültürlülük, etik davranışlar, örgütsel bağlılık, zaman yönetimi, problem çözme becerileri, örgütsel sinizm, teknolojik araç ve gereçlerin kullanımı, özgüven ve öz yeterlik, liderlik, bloom taksonomisi, covid-19 ve dindarlık alt temalar oluşturulmuştur. Yapılan araştırmalar öğrencilerin, öğretmen yetiştirme programlarına çoğunlukla, kültürel farklılıklarla ilgili fikirleri ve ilgileri olmadan ve her bir bireyin çok farklı olduğu fikrini benimsemeden başladıklarını göstermektedir (Milner, 2006). Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere’deki bazı üniversitelerdeki öğretmen yetiştirme programları, çok kültürlülük ve farklılık konularını içerecek şekilde düzenlenmektedir (Ligget ve Finley, 2009). Liderlik alt temasındaki çalışmalara baktığımızda, Arslan ve Uslu (2014), Semiz (2011), Durmuş (2011) farklı örneklem grupları üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında insan kaynaklı liderlik özelliklerinin, yapısal liderlik, politik liderlik ve sembolik liderlik özelliklerinden daha gelişmiş düzeyde olduğunu belirlemişlerdir. Ülkemizin kültürel yapısından kaynaklı olarak karşılaşılan sorunların bireysel ilişkiler yoluyla çözümlendiği için davranışların belirli yönde gelişim göstererek topluma yansımalarının olabileceği düşünülmektedir.

Fakülte ve Yüksekokul teması ile ilgili çalışmalara baktığımızda, yetiştirme programları, hizmet içi eğitim etkinliklerine katılımları, akademik öz düzenleme, öğretim programları, öz yeterlilik algısı alt temalar oluşturulmuştur. Literatür incelendiğinde; Polat (2022) tarafından son sınıf 341 öğretmen adayı üzerine gerçekleştirilen araştırmada adayların öğretmen olgunluk düzeyleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve örgütsel çekicilik algıları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanırken; öğretmen hazır bulunuşluk ile örgütsel çekicilik düzeyleri arasındaki ilişkide öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun aracı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Small (2021) tarafından aday öğretmenlerin kültürel açıdan farklı öğrencilere öğretim yapmaya hazır olma algılarının incelenmesi başlıklı araştırmada adayların algılarının, kültürel farklılığa sahip öğrencilere öğretmek için bilgi ve deneyime tam olarak sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yeler ve Oğuz (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada bazı yaş düzeyleri, program, mezun olunan lise, önceden öğretmenlik deneyimi yaşamaları ve farklı bir lisans eğitimi almaları, öğretmenlik alanında öğrenim görmeyi isteyerek seçmeleri ve mesleğe atanmaya ilişkin inançları gibi değişkenlere göre öğretmenliğe hazır olma düzeyleri arasında anlamlı farka ulaşırken cinsiyet değişkenine göre farka rastlanmamıştır. Yenen ve Durmaz (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğretmen adaylarının genel anlamda mesleğe yönelik hazır bulunuşluklarının düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında Karademir (2012) tarafından coğrafya öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri bağlamında hazır bulunuşluk düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelendiği araştırmada adayların mesleki yeterliklerine ilişkin yeterli seviyede oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer araştırmada ise öğretmen adayları tarafından lisans eğitiminde 21. yüzyıl becerilerine katkısı bakımından “öğretmenlik uygulaması”, “öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı”, “drama”, “etkili iletişim” ve “bilimsel araştırma yöntemleri” gibi derslerin sıklıkla vurgusu yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Aydın, 2019). Fakülte kavramlarının öğretmenlik mesleği açısından büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir.

Psikoloji teması ile ilgili çalışmalara baktığımızda, iş doyumunu, yaşam biçimleri, tükenmişlik, Üstbilişsel, motivasyon, sportmenlik davranışları, psikolojik iyi oluş, fiziksel saygı düzeyleri, Nomofobi düzeyleri, duygusal zekâ, Empatik eğilim, sürekli kaygı alt temalar oluşturulmuştur. Literatüre baktığımızda, Mutlu ve ark. (2011) tarafından yine spor tesislerinde sağlık ve zindelik programlarına katılan bireylere yapılan bir çalışmada da yine en düşük puan “Motivasyonsuzluk” boyutunda iken, en yüksek puan “Uyaran Yaşama” boyutunda elde edilmiştir. Sezgin ve Erdoğan (2015) pozitif psikoloji olumsuzluklar yerine olumlu duygular üzerine yoğunlaşarak iş ve yaşam kalitesinin artırılmasını amaçlamaktadır. Psikolojik durumları pozitif olan bireylerin daha sağlıklı, mutlu, esnek, üretken ve başarılı olacakları sonucuna ulaşımlardır. Bunun yanında beden eğitimi öğretmeni özelinde ise fiziksel olarak iyi bir yapıya sahip olmaları gerekli akademik yönlendirmeleri yapabilecek yetkinliğe ve psikolojik olarak da sağlam bir yapıya sahip olması gerektiği görülmektedir (Meb, 2015). Bu bağlamda, spor yapma düzeyi ile akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve başarı arasındaki ilişki olduğu söylenebilir.

Sorunlar teması ile ilgili çalışmalara baktığımızda, fiziksel aktivite egzersiz, uygulamada karşılaştıkları sorunlar, mesleki yeterlilik, özel alan yeterlikleri, okul öncesi ve ilkökul dönemi, engellilerde beden eğitimi, uzaktan eğitim, kazanımlar, öğretim programları, metaverse bilgi düzeyi, sınıf yönetimi, eğitim yöneticiliği alt temalar oluşturulmuştur.

Harrison ve Blakemore (1992)'a göre, sınıf ortamından farklı bir ortamda, farklı araç gereçlerle, daha özgür hareket edebilme olanağı ve diğer derslere nazaran daha kalabalık bir sınıf ortamında ders işleniyor olması, beden eğitimi dersinde sorunlara neden olabilmektedir. Bu durum, beden eğitimi dersinde sınıf yönetiminin ve disiplin sorunlarının ortaya çıkmasına, dolayısıyla etkili bir şekilde ders işlenememesine neden olmaktadır (Ünlü ve Aydos, 2008). Sonuç olarak beden eğitimi öğretmenlerinin; okul yönetimi, spor salonları, denetim, veliler, yasa ve yönetmelikler, öğrenciler ve zümre öğretmenler ile sıkıntı yaşadıkları düşünülmektedir.

Sonuç olarak beden eğitimi ve sporun insanoğlunun varoluşundan beri türlü değişiklikler göstererek şekil almıştır. Bunun yanında beden eğitimi dersi/öğretmeni bireylerin fiziksel gelişimine yardımcı olduğu, eğitimde sportif etkinliklerin olması önemli olduğu, sporcu gelişiminin için önemli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalışmanın literatüre faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Abbasoğlu, E. (2011). *Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve benlik saygılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon
- Akkaya, N. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 35-42.
- Arslan, H., ve Uslu, B. (2014). Öğretmen adaylarının liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *E-Journal of Educational Research*. 5(1), 42-60
- Aşçı, H., Doğu, G., Yaman, H., Mirzeoğlu, N., Çelebi, M., Kirazcı S., Mirzeoğlu N., Çelebi M., Kirazcı, S., Mirzeoğlu, D., Özbey, S. ve Bağırhan, T. (2011). *Spor Bilimlerine Giriş*. Ankara: Spor Yayınevi.
- Au, W. (2007). High-stakes testing and curricular control: A qualitative meta synthesis. *Educational Researcher*, 36(5), 258- 267.
- Aydın, A. (2019). *İngilizce öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde öğretmen eğitiminde 21.yüzyıl becerilerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baykara-Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Çakır, Ö. (2005). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı (İÖLP) ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 27-42.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39 (174), 33-38. DOI: 10.15390/EB.2014.3412

- Çapri, B., ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Ceyhan, E. (2004). *Türk Eğitim Tarihi Kronolojisi, 1299-1997*. Edirne: Ulusal Bellek Yayınları.
- Çiçek-Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Çitil, Ö. (2021). *Lise Düzeyindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının ve Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışının İncelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.
- Doğan, Y. (2002). *Çağlar Boyu Türklerde Spor*. İstanbul: Tele Basım Yayınevi.
- Durmuş, Ö. (2011). *İlköğretim ve lise öğrencilerinde görülen liderlik davranışlarının araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale
- Eş, Ü. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde
- Hacıömeroğlu, G., ve Şahin-Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 77-90.
- İnan, M., İnan. S.A., Varol, Y.K., Çolakoğlu F.F. ve Çolakoğlu T. (2018). Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygılarının Beden Eğitimi Dersine Yönelik Sürekli Kaygı Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 12(3), 258-265.
- Karademir, N. (2012). *Coğrafya öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine yönelik hazır bulunuşluk düzeyleri*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılbaş K.Ş. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Nobel Kitapevi, Ankara:..s.208
- Liggett L, Finley S. (2009). Upsetting the Apple Cart: Issues of Diversity in Preservice Teacher Education. *Multicultural Education*, 16(4), 33-38.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html> sayfasından erişilmiştir.
- Milner HR. (2006). Preservice teacher's learning about cultural and racial diversity: Implication for urban education. *Urban Education*, 41(4), 343-375.
- Mutlu, İ., Yılmaz, B., Güngörmüş, H.A., Sevindi, T., ve Gürbüz, B., (2011). Bireyleri Rekreatif Amaçlı Egzersize Motive Eden Faktörlerin Çeşitli Değişkenlere Göre Karşılaştırılması, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), p.p. 54-61,
- Öcal Karaç Y. (2019). *Spor Bilimleri Alanında Araştırma Makaleleri*. Gece Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 88-98.

- Pehlivan, Z. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının fiziksel benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının analizi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 126-141.
- Polat, H. (2022). Investigating the relationships between preservice teachers' teacher readiness, attitude towards teaching profession, and organizational attraction 192 through structural equation modeling. *Educational Process International Journal*, 11(3), 62-86. doi:10.22521/edupij.2022.113.4
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Sezgin, F., ve Erdoğan, O. (2015). Academic optimism, hope and zest for work as predictors of teacher self-efficacy and perceived success. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 7-19.
- Sırgancı, G., Ilgar A. E., ve Cihan, B. B. (2019). Spora Bağlılık Ölçeği 'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 171-182.
- Şişman, M. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık, s.223.
- Small, R. D. (2021). Examining novice teachers' perceptions of their preparedness to teach culturally diverse students. (Education Doctoral). https://fisherpub.sjf.edu/education_etd/497 sayfasından erişilmiştir.
- Thomas, J. ve Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. *BMC Medical Research Methodology*, 8 (1), 1-10.
- Tirmulak, L. (2007). Identifying core categories of client-identified impact of helpful events in psychotherapy: A qualitative meta-analysis. *Psychotherapy Research*, 17, 305-314.
- Yeler, M. ve Oğuz, A. (2019). *Öğretmen adaylarının öğretim-öğrenme ortamı algıları ile öğretmenliğe hazır olma düzeylerinin incelenmesi*. 7. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Tam Metin Kitabı, 347-361.
- Yenen, E. T. ve Durmaz, A. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 922-940. doi:10.26466/opus.594671
- Yıldırım, M., Araç Ilgar, E., Uslu, S. (2018). Lise öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi, *Turkish Studies*, 13(11), 1711-1727.